

Plymouth, Pa. 15 Lapkričio.

Ateinančiame mete bus su skaitymas žmonių, gyvenančių Sąjūnytose Valstijose, iš eilės dvyliktas. Dėl to dalyko paskirta Komisija išsiuntinėjo į visų laikrasčių redakcijas atsizsiauikumus, kuriuos paaiskintu savo skaitytojams, ir abelnai visiems savo tautiečiams, kad atėjus urėdinkui užrašyti skaitlius, kiekvienas žmogus pasisakytu savo vardą ir pavardę ir prie kokios tautos priguli.

Taigi geriausia mumis dabar bus proga sužinoti, kiek mūsų lietuvių yra Suv. Valstijose. Dėlto lai kiekvienas lietuvis laiko sau už pareigą szitą žinę išplatinti ir pertikrinti nesuprantančius, kad pasisakytų lietuviams esą o ne „polendeis“ arba „rusais“ ir stengtis iš paskutinos, kad mūsų skaitlius būtų kūmi didžiausis.

Aukos parodai

Draugystė Blaivystės Lietuvos Sunų iš Scranton, Pa. \$69,33
Būvo \$558,63
Labu \$627,96
J. J. Pauksztis.

Aukos kankintiniams

Dr. Bl. Liet. Sunų
iš Scranton, Pa. \$34,67
Būvo \$20,75
Labu \$55,42
Redakcija.

Isz Prusu Lietuvos.

Su pradžia Rugsėjo mėn. prasidėjo lietuviski žėgnoji- mai vaikų, kurie kas metas vis mažinasi, nyksta.

Priekulėje lietuviskai žėgnojo 60 mergaicių ir 53 vaikus.

Saugūse 29 mergaites ir 15 vaikų.

Piktupėnūse 11 mergaicių ir 5 vaikus.

Budviečiūse 4 mergaites ir 4 vaikus.

Tilžėje 12 mergaicių ir 7 vaikus.

Kretingoje abejų buvo apie 100.

Verdaineje abejų 67.

Rusnėje 27 mergaites ir 6 vaikus.

Ysėje abejų 10.—Viso 403. Isz daugelio liet. parapijų truksta žinių apie tai.

„Ausra“ su 79 No. (3 Spalinio) užbaigė savo amžį; gyveno 4 metus. Mus lietuviams nesiseka ir gana, kada vokiečiai milžiniskus pinigų pelno ir pastoja milionieriais iš lietuviskų rasztų. Ant myrio „Ausros“ dar tapo nubaustas p. Jagomastas ant 200 markių ir p. Plota už sustatymą raszto, kuriame buvo pasakyta, kad valdžia neteisingai apsieina su Dr. Brūziu, kur sveiką ir protingą žmogų nugabeno į beprotnamį.

Dr. Brūzis negalėdamas gydyti ligonių, ką „maloningoji“ valdžia užgynė, mokina si angliskos kalbos ir bene iszkeliaus Amerikon. Taigi Dr. Brūzis turės apleisti savo tėvynę ir brolius dėlto, kad dirbo ant iszlaikymo lietuviskės. Prūsų Lietuvoje nēr nei kiek mažesnis persekiojimas kaip ir Did. Lietuvoi.

Pirm poros sanvaicių per iszdavimą pateko į žandarų rankas knygnesis Jūzas Kancleris iš Did. Lietuvos, kur vedant į kalėjimą pasisekė pasprusti ir dabar jis vėl po senovei platina lietuviskus rasztus. Kad daug tokių liuciferų būtų. B.

Prie klausimo apie isznykima lietuviskos kalbos.

Tankiai mums tenka laikrasčių skaityt' apie apsilenkinimą (polonizaciją) mūsų bajorijos, kuri mūsų laikę isz didesnės dalies svetimus, t. y. lenkiskus, idealus savyje gairindama, dėl savo tautos rei-

kalų visiskai atszalus. Ne tik didesnieji bajorai, kurie dar tyrai lietuviszkas pravardes turi, pas mus į lenkus pavirto, bet ir teip vadinamieji szunbajoriai, kurie nieku nū szeip ukininkų ne atsiskiria, strymagalvą į lenkpalaikius verčiasi! Lenkystė pas mus yra tai baisiai bjauri limpanti liga, kuri tautoje mūsų platinasi epidemiskiu budu: tos ligos ypatingasis mikrobas, kurį „bacillus polonicus“ praminti reikėtu, o kuriūmi lietuvių tauta pirm 5 szimtų metų jau užsikrėtė, yra pavojingiausias, szitoje mūsų ligoj' tautiskoje ir užsipelnytu, kad vienas ar kitas mokslinczius progressiviską jojo iszsiplatinimą lietuvių tarpę isztardytu, nurodydamas ant tų butent sanlygų, kurioms szelpent, szita infekcija teip bjauriai mūsų organizmę įsikerejo.

Szitą tardymo nelengvą darbą tulam specialistui palikdamas, asz norėčiau tūm tarpu czionais tik kitiems ant tūlų literatizskų versmių trumpai ir pavirszutinai nurodyti, anot kurių galima butu nors dasiprotėt, kaip veikiai polonizacija, katalikystę nū lenkų pajėmus, pas mus iszsiplatino. Inkim tik ant paveizdo Vilnių.

Kas skaitė grafo Kyborg'o*) apraszymą Vilniaus 1397 m., laikę kun. Vytauto, tas žino, kad tūmet ant Did. Kunigaikszczio dvaro officializska kalba buvus lietuviszka; kad Vilniuje, atskyrus vokiečių bei gudų kvartalus, gyventojai lietuviszkai kalbėję, o žinoma, tamę laikę ir bažnycziosę lietuviszką kalbą vartota. Bet jau 2 szimtam metų praėjus nū įvedimo krikszczionystės Vilniuje lietuviszką kalbą teip sunaikinta, kad mirus kun. Konstantinui Szirvydui, mūsų kalba jau ir isz bažnyczios iszvyta ir nū to laiko,

*) Norbutt. Pisma pomniejsze p. 133 seg.

butent nū XVII. szimtmeczio ir sulyg' mūsų gādynės lenkiskzkoji kunigija lietuviszkoje sostapyleje, Vilniuje, apie lietuviszką kalbą ir girdėt' ne nori! Szitokio barbariskumo dar niekur kitur ant svieto ne regėta.

Ne blogiaus, kaip rodos, sekėsi iszsiplatinimui lenkiskzios kalbos ir visoje Žemaitijoj'.

Kaip isz tardymų vysk. Valancziaus, žinoma, Žemaitijoj' pirmoji bažnyczia katalikizska atsiradus dar tik 1551 m.; iki sziam laikui žmonės dar isz didesnės dalies „pagonystėje“ buvo, kas duravo iki pasibaigiant XVI. szimtmeczio. Dar 1603 m. Žemaitijoje, prie padalinimo jos ant parakvijų ir suskaitymo gyventojų, atrasta buvę 1107 senų žmonių niekadodos nekriksztitų; daugumas svieto dar ir tamę laikę savo tikybos pareigas senoviskai lietuviszku budu atlikdavo. Tik su įvedimu ir czion, kaip ir Vilniaus vyskupystėje, lenkizskų jezavitų, pasisekė katalikystę Žemaitijoj', o draugę su ją ir lenkizską dvasią, iszplatinti lietuvių tarpę*) Suprantama, kad tas „bacillus polonicus“ ir zemaiczių tarpę iszsyk' įsivaisyt, negalėjo, nors jisai daugiausia su paszelpą bažnyczios platinamas buvo, tik isz palengvo. Pirmoji auka tai nelemtai polonizacijai ir czionais bajorija teko, nors Žemaitijoj' tautiskzkoji demoralizacija szitos lūmos isz pradzių ne teip, kaip rodos, pasekmingai ėjo, kaip antai, Vilniaus vyskupystėje. Philipas Ruhig's, liet. kunigas isz Valterkiemio, kurs 1745 m. Karaliaucziuje atspaudino labai akyvą knygelę: „Betrachtung der Litthauischen Sprache in ihrem Wesen und Eigenschaften“ (8° min., 88 pag.), raszydamas „apie lietuviskos kalbos vopumą ir grožį“ terp kitų daly-

*) Slg. Geitler. Litva a Litvane. „Osveta“ 1874. cz. 8. pag. 576.

ku, sako (pag. 75): „Pirm 50 metų buvo Didžiojo Lietuvoje daug bajorų („viel von Adel“), kurie tik lietuviskai kalbėjo, ir augsztos kilties moteris Kaunę, kurios ne kiteip, kaip lietuviskai su ypatingu mandagumu kalbėjo ir viena kitai garbę išrodydama, vadinoma vardu t a m i s t a, kurs pas mus (Prusūse) ne vartojamas.“

Jeigu tokiu tad' budu bajorija Žemaitijoje, kaip ir gyventojai Kauno, rasi iš didesnės dalies, dar XVII szimtetyje lietuviskai kalbėjo, tai labai akyva būtų isztirti, kada czionlietuviska kalba iš namų ir iš bažnyčios išvaryta? Ant szito klausimo tik ant vietos Žemaitijos' arkyvūse surankiotos zinioms atsakyti galėtų. Mano pareiga yra — tik dar nurodyti ant to smarkaus polonizatoriaus, kokiu buvo tapęs lenkiskas universitetas Vilniuje, ant tų nelemtų lenkmezčių (1832 ir 1863), kaip ir ant uždraudimo lietuviskos spaudos, kurie labai daug prisidėjo prie išsiplatinimo lenkomanijos lietuvių tarpe.

Birsztonas.

(Iš Tėvynės Sargų).

Politiszkos zinioms.

Amerika. J. Jakas, lietuvis, esantis Amerikos kariaunoje Pilipinūse, sztai ką raszo iš karės lauko.

„Susimusimų tarp amerikonių ir pilipiniečių atsitinkas diena, kur daug amerikonių galą gauna. Pilipiniečiai szį metą imasi daug smarkiaus negu pernai ir turi daug kanūlių kurias gauna iš Japonijos ir kitų szalių, nes kontrabanda eina kūmi geriausiai. Spalnio 6 dieną buvo didelė musztynė ant salos Imus, kur po 8 valandų kovos klaksojo 190 amerikonių užmusztų tai suzeistų. Tankiaus musziai atsitinką siaurėje; pietūse rečiau dėl daugumo vandens,

kur amerikoniams negal niekur pasikelti dėl pažliugimo kelių. Miestūse gyvenanti pilipiniečiai yra teip įnirszę ant amerikonių, kad visur padeginėja namus, kuriūse gyvena amerikoniams. Maniloje ir Caviteje yra galybės išdegintų teip namų. Jeigu ne bus greitai atmainos, tai amerikoniams iszeis teip kaip prancuzams Maskolijoi 1812 metų. Tik tiek gerai, kad czion nėra szalczių. Dabar kur amerikoniszi kareiviai ant salos Luzon išsklaidyti, nieko jiems negal privežti, nes nėra kelių. Todėl maistą ir vandenį gėrymū turi pridūti iš Manilos į visas szalis salos, dėlko yra pasamdyta daugybė kiniečių, kurie pėsczioms neszini pristato kareiviams maistą ir vandenį, kur negal su laivais priplaukti. Miestelis Passig, kuriame dabar asz esu, kitados buvo puiki vieta, dabar nūdėmai išpustytas, sudegintas, apart dviejų bažnyčių, kuriose kareiviai gyvena.“

Amerikoniams pasirengę galutinai pagauti Aguinaldą, ir išskėtę rankas tik sugriebti jau, turėjo trauktis atgal. Matoma, kad mieriai nesiseka. Į siaurinę dalį salos Luzon nugabeno su laivais kiek kareivių, kuriūs negalėjo iškelti ant sausumos, kol su kanūlėms nenuvarė tolyn pilipiniečius iš viso pakraszcio, kaip ir prie Santiago, Kuboje, ispanus.

Ant salos Negros amerikoniams įstatė civiliszka valdžią iš vietinių gyventojų iszrinktą kas labai patikę gyventojams. Tą bus galima patvirtinti tik vėliaus, nes teip mylinti amerikonus Negros gyventojai gal dar jūs iszpjauti be miegant.

Pietinė Aprika. Anglija su savo pergalemis negalėdama pasigirti, bent garsina, kad jos pajiegos gerai laikosi ir kaip tik ateis pagelba, pergales burus. Burai-gi be tru-

kinimo traukia vis labiaus į pietus, į pamari, kad galėtų stabdyti iszkėlimą angliszkos kariaunos, atgabentos su laivynė. Teip burai paėmę miestą Ladysmith su vyriausiu angliszkos kariaunos vadu gen. White, traukia pamaryn ant miesto Durban, rytinėje dalyje, o kitas pulkas burų vakarinėje dalyje nū Kimberley ant Kapstaldo link. Stipriausioms pajiegoms esant jau žuvus, mažesni pulkeliai anglų visur pasitraukia burams iš kelio. Pacziose anglų valdybosė gyvenanti burai yra apsiginklavę su „Mauser“ szaudyklėmis ir atėjus ju tautiečiams su pergalemis įstos į jų eiles, kad iszvyti anglus. Apart burų kyla prieš Angliją ir senieji piet-Aprikos gyventojai „zulu“, ir eina pagelbon burams. Anglija negaudama apie savo kariaunos stovį žinių, arba esant negeroms negarsina jų rengia didelę ekspediciją į piet-Apriką, kad ant naujo meto būtų ten nugabenta arti 100,000 kareivių.

Vokietija. Caras vieszėdamas pas savo ūszvi, važiūdamaš namon užvažiavo pas ciesorių Wilhelmą į Potsdamą su mieriu pasiskolinti pinigų; tam tikslui buvo pasiėmęs ir ministerį užrubežinių reikalų. Ciesorius rods nežadėjo paskoliati, nes ir pats neisztenka su pinigais, bet ketino prikalkinti Vokietijos kapitalistus, su kuriais tūjaus turėjo iszdo ministeris konferenciją, kurie vienok atsisakė nū paskolės, bašmydamiesi finansų pūlio Maskolijoi, kurį gal tūjaus priskubinti per Siberiją vedamas geležinkelis. Ar buvo ir kiti politiszki dalykai svarstomi, nežine.

Azija. Nežine ant kiek tos zinioms teisingos, bur daugelis maskoliszkos kariaunos esą sutraukta prie Afganista-

no rubežiaus, kad pereiti į Indijas, Anglijos valdybas Azijoi. Nėr abėjonės, kad Maskolija gali pakelti maisztus Indijose prieš Angliją, nes dabar geriausias ant to laikas. Kitos vėl zinioms pranesza, kad trumpame laike turės užsidegti karė tarp Maskolijos ir Japonijos dėl salos Korea ir sziaurinių provincijų Kinų vieszpatystės. Daugelis kinų bei japonų pirklių apleidę miestus Nutshwang, Porth Arthur, Chefoo ir kitus, persikeldami į Shanghai ir kitas saugesnes vietas. Japonijos valdžia paliepe kūmi greičiausiai baigti naujus kariszkus laivus. Ant visų telegramų į Japoniją ir iš Japonijos siunčiamų esanti uždėta asztri cenzura.

Dalis darbu.

Lawrence, Mass. Dabar czion eina gerai bet ir darbininkų yra užtektinai, ir neuzsimoka niekam czion darbo jieszkoti. *V.M.S.*

Ducktown, Tenn. 600 kalnakasių sustraikavo ir apsiginklavo, kad nei vienoskabso neįleisti į kasyklas. Ducktown Sulphur, Copper & Iron Co. pasatindė 100 ginklatų deputies sergėti kompanijos namus.

Chicago, Ill. Dvylika dirbtuvių fortepijonų ir vargonų tapo uždarytų ant neaskirto laiko, per ką 3000 darbininkų liko be darbo. Darbininkai reikalavo nū darbavių pripazinimo unijos, dėlko tiejie uždarė dirbtuves.

Kitos 8 dirbtuves iszpildė darbininkų reikalavimus ir 1200 darbininkų turi darbą.

Waukegan, Ill. Lapkricio 4 d. sudegė geležies ir drato liejinyczia „American Steel & Wire Co.“ dėlko 1200 darbininkų neteko darbo, tarp kurių bus ir 100 lietuvių, kuriems reiks kitur darbo jieszkotis. Iszkados pasidarė ant milijono dol.

Cheyenne, Wyo. Ozionais sustraikavo 500 darbininkų darbavietėse Union Pacific R.R. reikalaujami pakėlimo algos nū 32½ ant 35 ct. už valandą.

Barberton, Ohio. 400 darbininkų sustraikavo katilų dirbtuvėi Stirling Boiler Co. reikalaujami pakėlimo algos.

Bellefonte, Ill. Kalnakasiai kasyklų Taylor apreiškė savo darbavietėms, kad nesiųstu anglių į valstijas Kansas ir Arkansas, kur straičiuja kalnakasiai, nes tūjaus sustraikū.

Seranton, Pa. Kasyklose Jermin, Old Forge, straičkas tęsėsi jau nū dviejų mėnesių ir 1400 darbininkų nedirba. Kasyklų savininkai suaresztavojo 4 lenkus, kurie ragino darbininkus nepasidūti. Straikierių moters ir dukters su akmenais ir lazdomis išvaikė einancius dirbti.

Franklin Falls, N.H. Verpėjai ir audėjai darbavietėje Stevens'o sustraikavo, reikalaujami išmokėjimo algų kas sanvaitė iš kalno.

Lancaster, Pa. 200 cigarų darbininkų firmos S. R. Moss & Co. sustraikavo reikalaujami paszalinimo užveizdo, kuris nežmoniszkai apsiėjo su darbininkais.

Menasha, Wis. Dėlei sustraikavimo 28 maszinistų, reikalaujanczių didesnės algos, turėjo sustoti dirbė 1200 darbininkų, pabrūke „Menasha Woodenware Co.“

Mt. Carmel, Pa. Pittston'o ir Shamokin'o kapitalistai ketata statyti naują brėkerį ant Marion Heights.

Bellaire, Ohio. 150 kalnakasių kasyklose Glendale sustraikavo reikalaujami pakėlimo algos.

Baldwin, Colo. Straikas vietinių kalnakasių jau pasibaigė ir visi darbininkai sugrįžo prie darbo.

Lehigh, Ia. Vietiniai kalnakasiai po mėnesio straičko pradėjo vėl dirbti, nes kompanija

pakėlė algas ant 10%. *Irbis, Pa.* 200 kalnakasių turėjo susirinkimą, kur nutarė pareikalauti po 60 ct. už toną iszkastų anglių.

Harrisburg, Pa. Central Iron & Co. pakėlė savo darbininkams algas ant 10%.

Beaver Falls, Pa. American Steel & Wire Co. po 6 mėnesių nedirbimo vėl pradėjo dirbti.

Mt. Pleasant, Pa. American Coke Co. padarė kontraktus dėl pastatymo 500 peczių deginimui kokso.

Valstijai Ohio, 1898 mete iszkase 5,252,598 tonus anglių, kur už toną kalnakasiai gavo po 56-62½ ir 66 ct., kad per metus uždirdo apie \$242.

Aukavusiems ant Paryžiaus parodos.

P. J. Szliupas No. 45 „Vienybės“ neteislingai ir mane nori apjūdinti prieš visūmenę ir įtraukti į vaidus.

1) Ant susirinkimo 6 d. Ruggjuczio nebuvau, nes suvis apie jį nežinojau. Daryti insinucijas iš priezasties mano nepribuvimo gali, ale turi skirtis su teisybe, teip pasielgdamas. Man rodos kad „palitikė“ mus turėtų prilaikyti nū vaidų, nes jei mes iszrinkti keli negalėsime pamirszti asabiszkumų ir tik rupinsimės iszdarinėti urbi et orbi manifestus vieus kitą apkaltinanczius, tai isz to tautystei nebus jokios naudos, pakils tik didesni vaidai.

2) Ant susirinkimo 5 dieną Lapkriczio teipgi nepribuvau, bet ir p. Szliupas gerai žino kad negalėjau. Kviesdams mane ant susirinkimo p. Mikolainis, sekretorius, nepaskyrė dienos tikros, tik ragino iszrinkti kurią dieną tarp 5 ir 11 d. Lapkriczio. Laiszkas p. Mikolainio raszytas 1 d. Lapkriczio atėjo pas mane 3 d. to mėnesio, o asz jį perskaicziau tik 4 d. (subatoje), nes 2 ir 3 d. to mėnesio turėjau buti Phi-

ladelphijoje su svarbiais savo parapijos reikalais. Teipgi susirinkimas 5 d. Lapkriczio negalėjo buti legaliszkū, nes pats sekretorius mane kviesdamas nepaskyrė tos dienos, tik tai „kurią dieną tarp 5-11 Lapkriczio“. Isz kitos pusės p. Szliupui gerai žinoma, jog asz jokiū budu negaliu pamesti savo parapijos nedėldienyje ir važiuoti už pusanthro szimto mylių ant „mitingo“. Atsaky-me, kuri tūjaus, perskaitęs laiszką, iszsiuncziau sekretoriui p. Mikolainiui, asz paaiszkinau, jog per vėlai gavau žinią ir paskirtame laike tarp 5-11 d. Lapkr. mano ir parapijos reikalai neleidžia man iszvažiuoti. Asz prasziau jo, kad kūveikiaus man prisiųstų žinią, apie ką bus sprendziama per susirinkimą ir prizadėjau iki laikui t. y. vėliausiai iki 11 d. Lapkr. pridūti ant raszto savo nūmones svarbesniūse reikalūse, mažesnės vertės dalykūse pavesdams savo balsą kun. J. Žilinskui. Kaip matau isz No. 45 „Vienybės“ sekretorius gal tik dėl visoko raszė pas mane, palikdams susirinkimo dieną mano nusprendimui, o ant kitos dienos pavesdams p. Szliupui nuspręsti. Jei tai buvo daroma, kad manęs nebutų ant susirinkimo ir kad paskui p. Szliupas galėtų mane kaltinti, tai labai negerai. P. Szliupas užmetinėdams kitiems cariszkumą, szitame atsitikime pats nebutų liūsas nū pažvalgos, o ypacziai dar kad iszdūda į tautiecius atsiszaukimus tokios įtalpos, kuri gali užgauti tą arba kitą ir vaidus kelti. Iki sziol asz mažai žinojau apie parodos reikalus, nes tik tris syk gavau laiszkelį pasiraszyti, bet nedariau ir nedarau triukszimo, pasitikėdams jog virszininkas su sekretorium savo laike apreiks viską ir visus laiszkus dūs perziurėti; tai-gi ir savo kolegai apdirbėjui patariu vieszai (nes vieszai jis isiszkėjo), idant atmintų, kad mudu rink-

ti esame ne prezidentais, nei manifestų raszytojais; bet tik padėti apdirbti reikalus. Jei koki skundai atsirado, tai rūpėtų visiems sąnariams komiteto jūs parodyti ir savo tarpe jūs apspręsti nei ką kelti riksmą, kuris, teisybė, ant valandos gali padauginti skaitlių mus szalininkų, bet kurs kenks reikalui oir visūmenei.

Dėl abelno gero asz užmanau, kad sekretorius visus laiszkus su skundais ir kitokiussurinktų ir parodytų per komiteto susirinkimą, suszaukto isz laiko, ne teip skubiai. Laiką susirinkimo paskircziau ant 23 d. Lapkriczio ne vėliaus. Jei-gu yra toki reikalai, kuriūs reikia butinai tūjaus atlikti, tai tą gali padaryti sekretorius su prezidentu ir dabar, prieš komiteto susirinkimą. Ir dar vieno daikto praszyciau nū p. Szliupo, beje kad jis bereikalo nekeltų anti-kuningiszkų vaidų ir nedarytų insinucijų be pamato. Teisybė, mus lietuviszkas budas, o ypacz czia Amerikoje, mus neatleidžia ir daugeliui smagiaus ant szirdies pasjaro, kad gali iszplusti ir viens kitą iszkanveikti, ale atmintime, kad žmonės mus ne ant to iszrinko. Asz pirmas padaviau užmanymą „Vilties“ redakcijoje, kad į komitetą iszrinkti p. Szliupą ir kurį isz katalikiszkos partijos vyrą, mislydams, jog p. Szliupas jau iszszizadėjo savo jaunesnių dienų karszcziavimo, kada jo prakalbos buvo pilnos vien keiksmų ant kuningų ir bažnycių. Ir daugumas kitų tautiecių, lyviliūsi, buvo tos paczios nūmonės rinkdami komitetą. Velydams kūgeriausios kloties parodos reikalams ir jos komitetui sątaikos ir kožnam bevienam tvarkos užlaikymo pasiraszau su gūdone

Kun. A. M. Milukas.

Ant d-ro Szliupo laiszko patilpusio „Vienybės“ num. 45 atsakau:

1. Rugsjucio 6 dieņoj asz nenorėjau pristoti siusti kokiām ten p. Daumantui 100 dolerių, kaip p. Mikolainis ir dr. as Szliupas norėjo, ne su dideliu noru pristojau ir ant siuntimo \$25, dėl to, kad žinojau, jog ir be to, Paryžiaus lietuviai gali vietą parupinti. Ponia Gierzynskienė jug ir p. Daumantui nuvažiavus pravedė kelius ir suteikė rekomendacijas. Asz turiu laiszką.

2. Aukos neplaukia į vieną kasą, ba lietuviai, kaip visi nu-manome, laukia, kad kasieriaus užrekordintu bėlą.

3. Kn. Žilinskas 5 d. Lapkriecio neatėjo ant mitingo komiteto, ba jau buvo treczia adyna, o jis da buvo tą dien nieko burnoj neturėjęs, nes po miszių tų turėjo mitingą parapijos, o ketvirtoj adynoj miszparus. Dr. as jug pažysta mokslą higienos? Pagalios mitingus, pagal Amerikos papratimą, visad užkviečia, jei reik, prezidentas.

4. Kn. Žilinskas pirmos kaucijos (kuri N. B. be kn. Žilinsko žinios buvo suraszyta) nepaniekino, ją paniekino Amerikos lietuviai, kurie ne siuntė surinktus piningus pas kasierių. Kn. Žilinskas tik rodijo sekretoriui ir kasieriui pertaisyti bėlos formą, pagal norą daugumo lietuvių ir rodijo kasieriui, kad ją rekordintu, dėl labo parodos, ant ko kasierius savnoriai sutiko, ale bėlos rekordinamos da iki sziol ne gavo.

5. P. Stagarą įdėjau eilėj vardan komiteto bound'sūse, dėl to, kad jis buvo riankamas ant antro kasieriaus (!!!?Zec.) ir kad buvo Tėvynėj pagarsinti rezultatai rinkimų priesz du mėnesiu, nieks isz visūmenės priesz tą nieko nesakė, ne ueraszė, tik dabar daktaras. Ant ra dariau tai dėl to, kad ant manęs buvo sukrauta labaidaug darbo, o p. Stagaras apsiėmė mums dapađėti dirbti, kaip antras knygius, surinkdamas

ir suraszydamas knygas iszleistas „Saulės“. Kn. Žilinskui ir p. Stagarui ėjo apie tai, kad atlikt darbą, o j u m s apie ką eina, kad Stagaro nenorite? Bet jeigu nenorite, tiek to, kn. Žilinskas atliks darbą pats vienas.

6. Naujoj kaucijoj buvo įdėta, kad p i n i n g a i b u s i s z m o k a m i pasiraszius prezidentui ir sekretoriui su žinia komiteto: sekretoriaus ir kasieriaus, su jais apie tą buvo kalbėta. Pagalios Public Notary pats tai patarė, nes Amerikos teisdarystėj yra toki „rules“. Treczia, taisant treczią bėlos formą, pagal dr. o norą, kn. Žilinskas visgi norėjo, kad kad butų padėta: piningai bus iszmokami ant prezidento, sekretoriaus ir viso komiteto pasiraszymo, bijodamas, kad du trys komiteto sąnariai jūs kartais kam bereikalingai neismokėtų.

7. Apgarsino, kad kaucija yra rekordinta dėlto, kad buvo apviltas.

8. Kn. Žilinskas jokių laiszkų pas Europos Komitetą neraszė, o iszskyrus p. Gierzynskienę, kaip prezidentas, pas nieką jokių laiszkų parodos reikalūse neraszė. Visas korespondencijas vedė pats viens p. Mikolainis, kn. Žilinskas pilnevojo tik kasą ir dirbo, kad rinkt knygas ir taisyti kataliogą.

9. Tėvynė, o ant kiek žinau Garsas ir Viltis parodai buvo visados kūprielandankiasi.

10. Kas link pagarsinimų, tai teisybė, kad tuli komiteto sąnariai parodos reikalus pradėjo „kreivoti“, kada rekordinamos bėlos negalėjo gauti, kada pradėjo visokias intrygas; asz žadėjau viską pagarsinti ir pagarsinau. Gali visi suprasti, dr. o Szliupo pieszinyys yra tik prigatavojimas lietuviszkos visūmenės prie to, kad kn. Žilinsko pagarsinimai dėl tulų komiteto sąnarių ne-

butų teip skaudus.

Kn. J. Žilinskas.

(Kasieriaus ir sekretoriaus atsiszaukimas bus sekancziame num. „Vienybės“).

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Scranton, Pa. Kaip buvo praneszta per 43 num. „Vienybės“, jog visas užpelnas nū baliaus „Dr. Blaivystės Lietuvos Sunų“ bus paskirtas ant tautiszku reikalų. Taigi ir pri-siuncziam sziantdien tą visą užpelną sumoi \$104,00 J. J. Paukszcziui, kaipo centr. Parodos kasieriui, ir kaip mus visų draugų buvo nutarta, kad treczią dalį užpelno paskirti ant Lietuvos kankintinių, o dvi dalis reikalams mūsų literaturos Paryžiuje. Taigi ant Lietuvos kankintinių, paskiriam \$34,67, o ant parodos mūsų literaturos \$69,33 ct. Musų tuli draugai tūm nėra užganėdinti, nes jie norėjo da-lij pelno atidūti ant bažnyczios, bet jų tas noras neiszsipildė.

Taigi matote broliai vaisių blaivystės, kur tokia maža draugystelė ir jaunutė, kuri vos antras metas givūja, tokį milziniszką darbą atliko ant tautiszku reikalų. Už tai kur jus subujojė draugystės, kurios skaitote piningus tuktancziais, o draugus szimtais; kur jusų aukos ant tautos reikalų? Jus ir galite tokį darbą atlikti, su savo szimtais sąnarių kaip ir mes atlikome ne kiek daugiau kaip trimis desėtkais sąnarių; jus ir darote balius, bet ant savo paudos bei bažnyczijų. Argi jums ne skauda szirdzių girdint savo brolius vaitojanczius po sziaurės meszokino letena, kurie yra iszvaryti į gilumą Rusijos už skaitymą ir platinimą lietuviszku rasztų? Gal jums neprupri nei iszkovojimas lietuviszkos spaudos! (Mes czion nekalbam vien apie mus mies-to draugystes, bet abėlnai apie visų miestų.)

Daug kartų buvo girdimamūsų brolius sakant, kad tos aukos ir tas darbas nieko nepagelbės ir tik gaila ant to piningai dūt. Paryžiun nieks nevažiūs o piningus rinkėjai tarp savęs iszsidalis. Tai kokiū dar yra tamsūlių tarp mūsų ir jų yra dar didesnė pusė, ką czion parodysiu. Nesenei mūsų mieste viena Dr. norėjo paaukauti \$5,00 ant literatūros parodos ir \$5,00 ant Lietuvos kankintinių, ir tą užmanymą leido per balsus net per tris susirinkimus ir visados didesnė pusė nepristojo. Teip-gi viena Dr. norėjo protestētūtipriesznegūdota kun. Krawczuną; tai ir buvo didesnė putė nepristojanczių. Taigi matoma aieszkiai kad didesnė pusė nesupranta apie savo tautos reikalus. Laikas broliai jau susiprasti ir pabusti isz tamsybės miego ir rupintis apsiszviesti save ir savo vaikus. Sunku broliai mums buvo tėvynėj, Lietuvoj, nes ten buvo mums ir mūsų tėvams užgintas mokslas ir dėlto jie mūsų negalėjo iszmokinti. Bet czion mes turime laisvą szalį ir ikvlei laiko, galime mokintis skaityt, raszyt, ir skaitliūt, nes turime gana laiko o ir ganėtinai lietuviszku moksliszku knygelijų ir laikraszczių. Tik norą, broliai ir sesers, imkite o pamatysite kaip jus iszmoksite skaityti, raszyti ir skaitliūt, suprasite savo tautos reikalus ir nepagalėsite ant kokio labdaringo tautiszko užmanymo paaukauti po porą centų. O ir jus, broliai ir seseles, kurie vien tik mokate skaityti ant misziaunų knygu, teipgi imkitės už mokslo, t. y. užsiraszkit gerą laikrasztį, nusipirkit moksliszkas keles knygeles, skaitykit ir mislykit kad suprastumet tai, o kaip gerai suprasit, tai tada nesakysit, kad kvailas tas ar anas ką siunczia ant parodos liet. literaturos 50 ct. ir ant Lietuvos kankintinių

25 ct. ir t. t. bet patys siusite ir kitus raginsite ir nesakysite, „kad tau miela Paryžiaus paroda, tai paėmęs algą ir siusk visa“ (kaip vienas sūtūs žodžius sakė), bet tąsyk kiekvienas pridėsit naszlės piningėlį, ką Dieve dūk, kad szitas pranaszavimas iszspildytų.

Sekr. V. Rudzinskas,
Kasier. T. Szerplis,
Prezid. K. Szlekis.

Philadelphia, Pa. Kaip buvo garsinta jau kad mūsų 10 „Susiv.“ kupa kels koncertą ir balių, kurio užpelnas bus paskirtas reikalams lietuviszkos literatūros ant parodos Paryžiuje, kas ir atsibuvo 16 Spalinio. Koncertas nusidavė labai gražiai, nes buvo geri muzikantai, o bažnytiniai giedoriai teipgi gražiai padainavo, kas kiekvienam patiko. Isz užpraszytų kalbėtojų, kalbėjo tiktai kun. J. Žilinskas isz Plymouth, Pa., apie anglių kasyklas, kuriose lietuviai randa laimę ir myrį, kaip rubsiuvai gauna džiova nū rukymo cigaretų, bei apie Paryžiaus parodą, ir nurodė kad didžiausiu prieszu to užmanymo, Paryžiaus parodos, yra p. Baczkauckas su savo Baltruviene. Toliaus kalbėjo apie knygas ir laikraszczius, kad skaitytumėm ir apsiszvietumėm, ir vienu žodžiu sakant, prakalba kun. J. Žilinsko labiaus susirinkusiems patiko negu koncertas. Uz tai siuncziame kun. J. Žilinskiu szirdingą padėkavonę, už gražius pamokinimus ir prakalbas. Teipgi isztariame szirdingą aczių visiems, kurie dalyvavo ant koncerto.

Balius atsiliko labai gražiai, bet užpelno nedaug atliko, vos \$13,00 isz kurių skiriam \$10 parodos reikalams, \$1,00 paszalpai kankintinių, \$1,00 ant kun. A. Burbos paminklo ir \$1,00 „Motinėls“ draugystei, kurios mieris yra szelpti netur-

czius, mokslą einanczius.

Ant galo siuncziame visiems lietuviams, latviams ir kitatau-
cziams aczių už atsilankymą ant mūsų balius ir koncerto.

Philados

10-tos Susiv. kupos,
Komitetas.

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“

Lawrence, Mass. Labai linksma yra atkreipus atydą ant mūsų miesto apszviestų tautiecių lietuvių ir jų darbamimosi ant tautiszkos dirvos, kas tą patvirtina, jog per rupestį keletos karsztų tėvynainių tapo ir czionais sutverta kupa „Tėvynės Mylėtojų Draugystės“, prie kurios prisiraszė 11 sanarių, užsimokėdami visi po 60 ct., kurie tai piningai bus tūjaus iszsiusti centraliszkam kasieriui Kas link kitokių mierių ir mokesczių, dar paliekame ant to liaus, kada pasidaugins mūsų kupos sanariai. Virsziuinkais tapo iszrinkti:

Pirmsėdziu—V. M. Sabonis,
Rasztininku—Pr. Szekis,
Kasierium—Ant. Szimkonis.

Mes nusitikime, kad mūsų kupa augs dauginsis jos sanariai, o ne žemyn puls, kaip tai kitų miestų kad nušlė.

Mūsų kupa platins apszvietą, tautystę ir socializmą arba darbininkų klausimą, nes su sitvėre isz apszviestų lietuvių ir tvirtų tėvynainių, ką patvirtina mūsų aukos ant tautiszku reikalų.

Apart gerų tautiecių nestoka mūsų mieste ir tamsunų—iszgamų, ypatingai lenkbernių. Kaip mūsų T. M. D. laikė susirinkimą, tai ir anie ne atsiliko ir susirinko pas vieną savo partizantą, ir kas zin už ką ten, du tamsos ramscziai susivaidyjo ir pradėjo į makaulės pleszkintis. Kiti tai matydami szoko susilupusius skirti, kurie negalėdami

isz skirėjų isztrukti, vienam nukando pirsztą. Tada bepirsztis perpykęs abudu susilupusius padavė į auksztalanę, kuriūdu užsimokėjo po \$10. Bet užmink tokiems apie aukas parodai, kankintiems arba T. M. D., tai iszgirsi ką negirdėjęs.

Teipogi vietinė draugystė Szv. Lauryno buvo kėlusi balių ant naudos tautiszku reikalų ir uždarbio turėjo suvirsz \$16,00 bet parodai paskyrė tiktai \$10,00 o ant kankintinių nieko. Isz to matoma, kad draugystės sanariai mažai myli savo brolius, nukentusius už lietuviystę.

V. M. Sabonis.

Gilberton, Pa. Mokslas tai didžiausias dalykas del žmogaus ir del draugijos. Mokslas pirmas atėmė nū žmogaus baimę nesuprantamų gamtos atsitikimų; pagerino gyvenimą žmogaus ant žemės; iszplatino pirklystę ir ekonomiszkoje dalyje viskas per mokslą virsta ant naudos žmogui darbo. Trumpai sakant, kur tik mes ne pažvelgsime, ten tarp kitų žemių, kitų tautų, pastebėsime didelį žingsnį ėjimo į prieszakį, ten nėra iszszviesybės griziuo į tamsybę. Nors ir mes lietuviai iszpalingvo ritamės į szviesybę, vieuok reikia zinoti, kad tai darome tiktai del to, kad jau kitos tautos mums paszonius bado sakydamos: Lietuviai! tik ir jus žmonės, kelkitės, gana miegoti. O ir tai mes dar lyg nenorime klausyti, iki nebusime bėdoms ir vargais koronę už mūsų atsilikimą užpakalije ir už mūsų tamsybę—prispirti mokslo jieszkoti. Liudna darosi, kada žmogus pažiuri į kitas gimines ir į savąją, teip toli nū kitų atsilikusią. Laikas, ir labai didelis laikas susiprasti pamest blogus paproczius: kaip tai pas mus yra isiszaknijus girtybė, musztynės, nereika

lingas tąsymasis po sudus ir t.t. o daug geriaus teip brangią laiko valandą paszvēst del mokslo, kuris atgabena gausius vaisius. Mes lietuviai szitoje pakalnėj sutvėrem kupą „Tėvynės Mylėtojų Draugystes“ prie katros prisiraszė 26 sanariai. Mieris mūsų kupos yra toks: sziek tiek susidrutinę uždėsim knygną, isz katro didesnę naudą turėsime, ne kaip dabar liūsa laiką, tokį brangų del žmogaus darbininko, praleidžiam saliuūse ant nieko ir piningus per gerklę nugramzdinam ant prazuvimo. Isz tiek daug lietuvių czionais gyvenanczių prisiraszė tik dalelė, tas butų labai mažai. Už taigi likusie jie broliai, katrie prijauczia meilę tėvynės ir mūsų mieriams, yra užprasozomi prisiraszyti prie naujai uždėtos kupos. Treczias mitingas buvo laikomas 5 dieną Lapkriczio ant Nedzinsko salės. Į kupa prisiraszė ir užsimokėjo pagal iszteklių 26 sanariai.

Kupos rasztininkas

A. Ilgunas.

Gilberton, Pa. Naujai susitvėrusi „T. M. Dr.“ kupa, prie kurios prisiraszė bei užsimokėjo sanariai szie:

453 Tam. Vilkaitis	-30
454 Ig. Dubauckas	-30
455 Ant. Ilgunas	-60
456 Ant. Leszkauskas	-15
457 Ona Leszkauskienė	-15
458 Vin. Daukszys	-60
459 Jur. Kaminskas	-60
460 Vin. Bigelis	-5
461 Veronika Bigelienė	-5
462 V. Bigelis (antras)	-5
463 M. Sanda	-5
464 A. Kruvelis	-15
465 J. Ulbinskas	-10
466 A. Žubris	-5
467 P. Zigmanta	-5
468 J. Kaczinskas	-5
469 Pran. Leskaitienė	-25
470 J. Jurys	-60
471 J. Ranczys	-10
472 M. Ivanauskas	-10
473 St. Nedzinskas	-10

474 J. Paulukonis	-25
475 J. Bukeviczia	-10
476 J. Maliasskas	-15
477 Aug. Baceviczia	-10
478 A. Paplauskas	-30
Viso	\$5,35
Scranton, Pa. Naujai su-	
sitverusi „T. M. Dr.“ kupa,	
prie kurios prisirasze sanariai	
szie:	
479 Ad. Szilingis	-15
480 Ant. Grybas	-15
481 K. Kubilius	-15
482 Jon. Tamulinas	-15
483 Ber. Zubaviczia	-15
484 Bal. Skrineka	-15
485 Ig. Aukszcziunas	-10
486 Aleks. Moceviczia	-15
487 Aleks. Bokonas	-15
488 Ig. Jovaisza	-15
489 Liud. Bubnis	-15
490 M. Klimaszauskas	-5
491 J. Roslaviczia	-15
492 A. Bernota	-15
493 A. Aukszcziunas	-15
494 Juz. Katkauskas	-10
495 A. Zaleckis	-5
496 J. Szalna	50
497 Pr. Zivatkauckas	-10
498 M. Urbanaviczia	-15
499 J. Alenskas	-15
500 Vlad. Demskis	-5
501 P. Tautkus	-60
502 J. Brusas	-5
503 N. Vilkas	-15
504 A. Kerszulis	-10
505 P. Peseckas	-25
506 J. Petrikis	-15
507 J. Kavalaitis	-15
508 J. Tamuliunas	-25
509 V. Aziukas	-15
510 A. Kupstas	-10
511 J. Aponas	-30
Viso	\$5,45
Prie Plymouth'o kupos „T.	
M. D.“ prisirasze:	
512 M. J. Tananeviczia	-60
513 G. Milius	-60
514 Aleks. Tamosziunas	-60
515 J. Lauraitis, Shenan-	
doah, Pa.	-25
A. Olszevskis metine	\$2-
V. Rudzinskas, Scranton,	
Pa. metine	-60
<i>M. J. Damijonaitis.</i>	

Nepamirskite Baliaus 21-ą dieną
Lapkriczio Plymouth, Pa.

Stovis kasos

„T. M. D.“

Pagal „Vienybės“ No. 32ra
szių metų buvo \$189,85
Spalio 26 d.—Nauja
kupa Gilberton, Pa. \$5,85
Izmoketa:

paskolė J. Kazakevycziui \$5,00
Paczo kasztai:

Sekretoriui \$3,00
Kasieriui \$3,89

Kasoje lieka \$183,31
kurius iszsiuncziiau kasieriui
p. A. Olszevskiui.

Exkasierius
I. J. Grieszius.

Atskaita knygu

T. M. D.

„Keistuczio“ iszsiuntine
ta draugams 427

Laikraszczių redakcijoms
ir inteligentams 20

A. Olszevskiui parduta 125

J. J. Paukszcziui parduta 50

Pas mane yra 528

Tilzeje (Prususe) yra 2850

Labu egz. 4000

„Orleano Mergelės“ isz-
siuntineta draugams 398

Laikr. red. ir inteligentams 20

A. Olszevskiui parduta 10

J. J. Paukszcziui parduta 50

Privatizskai parduta 3

Pas mane yra 193

Tilzeje (Prususe) yra 2321

Labu egz. 3000

P. Mikolainis.

Matydams isz „Vienybės“

Nr. 44 New-Yorko ir Jersey

City'es kupu uzmetinejimus,

buk vel iszirusi tvarka „T. M.

Dr.“ reikalus; labiausiai mi-

netos kupos randa spragas:

1) kad p. T. Astramskas pa-

siliko prezidentu, 2) kad kn.

A. Miluka, kaip didziausia

priesa „T. M. D.“ p. Astram-

skas niekeno nesiklauses prie-

me i garbes sanarius ir ypatin-

gai, kad p. Astr. priemus ure-

da sekretorystos „Susiv“, ne-

gali buti „T. M. Dr.“ pirm-

sedziu.

Asz kaipo esantis centr. ko-
miteto sanariu ir visus „T. M.
Dr.“ svarbesnius reikalus zi-
nantis, laikau uz pereiga atsi-
liepti ant New Yorko kupos
uzmetinejimu.

Kad p. Astramskas niekeno
neiszrinktas antru kart pirm-
sedziu, tai kiek pamenu, buvo
rinkimai, ir pirmiausia ant
kandidato prezidento buvo
perstatytas, p. J. Pruselaitis
per Waterbury'o kupa; pagal
Waterbury ir kitos kupos pri-
tarė. Asz tiesa, turiu pripa-
zinti, buvau prieszingas Pruse-
laiczio kandidaturai kaipo per
jauno esant ant tos dirvos.
Kada Pruselaitis atsisake, buk
i Lietuvą pasirenges keliauti
(priezastis), tada Waterbury'o
kupa vel maldavo ir paskyre
p. Astr. ant prezidento ir per-
begus kelioms sanvaitems nie-
kas neatsiliepe, ne pritarė ne
priesinosi, tai ir neiszpule
nieko veikti kaip pacziam lik-
ti, jeigu kupos tyli ir neduda
jokio balso.

Kaslink kun. Miluko pada-
rymo garbes sanariu, tai rods
ne iszpule be zinios kupu uz-
girti; bet kaip N. Y. kupa
sprendzia, kad uztai p. Astr.
dave titula kn. Milukui „gar-
bes sanario“, kad per seima
kn. M., suteike p. Astr. sekre-
torysta. Tai ne tiesa.

Tam yra orgumentai, sztai:
p. Astr. rasze ma laiszka 17
d. Rugsėjo ir pranesze, kad
apie tai paraszes i „Vienybe“
ir prasitarė: „kun. Miluko
aukavima pagarsinau per
„Vienybe“ ir priemiau uz
„g a r b e s s a n a r i“. Tai-
gi raszytas buvo laiszkas 17 d.
Rugsėjo o seimas buvo pradzio
Spaliu men.

Aprinkti vyra inteligenta
ant „T. M. Dr.“ prezidento,
senei geidziam ir man ding
buvo tas, kada p. Szerna bu-
vom perstate. O ka mes ga-
lim daryti kad neapsiima, ar-
ba kiti „intelligentai“ tiesok
nepriguli prie mus draugystes,
tai kaip tokius galim rinkt

ant uredu?

Knygium perstate kupa
Waterbury'o (kuri skaito per
50 sanariu) p. Olszinska, o ne-
vienas p. Astr. Ir nereikia ziu-
reti kad tur but ten kupa di-
delė, bet tik ant zmogaus, ku-
ris nesikraustis vieta isz vietos.
O ir Cleveland'e gali buti uz
nekurio laiko kupa, nes lietu-
viu yra gana daug.

Tik meldziami vyrai prisi-
laikykim tiesos viena sudyda-
mi, o ne darykim kaip mas-
koliai. Asz czion neturejau
misles apginimo p. Astram-
sko, ir nupeikimo ko, bet nu-
rodyti kaip reikalai yra. Prie
balsavimo negali sulaukti nu
kupu balsu, o po laikui tai
keliam riksmus.

Knygutės spauda uztat il-
gai traukiasi, kad liter. kom.
nepartaisė ilgai rankraszczio,
bet dabar tūjaus pasirodys
knygutė sanariu, pilnu, ran-
kose.

Taigi kad pakelet ta klausi-
ma rinkti centr. prezidentą,
nes po teisybei dabar p. Astr.
mazai gales veikti del „T. M.
Dr.“, kas sekretoriu per daug
apsunkins, nes reik vienam vi-
sur dūti atsakymus ir reikalus
atlikti ir kartais ne dyvai, kad
gali suklysti. Kad greicziaus
iszrinkti prezidentą, reiktu
paskirti laika, kad nesitrauktu
kelis menesius; paskyrus, vel
kiti sakys, tai cariszkas dar-
bas. Tai-gi gudotinos kupos
rinkdamos prezidentą, rinkit
zmogu bepusj ir prie to nutar-
kite kaip su knygutems dary-
ti, ar prisirasziusiam sanariui
ir uzsimokejusiam 60 ct. dūti
visas tris knygutes, ar tik
naujai iszejusiais? ir kaip
tiems, ka uzsimoka tik 5 c. ar-
ba 30 ct. ir tt?

Knygutė p. Zemkalnio veik
bus gatava; spaudinasi 3000
egz., isz tu ant 1000 egz. da-
vem apdarelius kurie kasztuja
po 3 ct. uz kiek viena. Isze-
jus knygutėi, bus siusta ku-
poms tik tiek egz. kiek tures
pilnu sanariu t. y. katrie uz

sziūs metus yra mokeję 60 c. o paskui kaip nutarsit, taip bus išpildyta.

M. J. Damijonaitis.

Atsakymas Brooklyno, N. Y. ir Jersey City, kuopoms.

Pamirszo turbūt gūdotinos kūpos laike apsverstymo draugystės reikalų, kad ašz vieszai buvau atsisakęs nū tolesnės prezidentūros, praszant išsizrinkti visą naują centr. komitetą.

Centraliszko komiteto rinkimai traukėsi gana ilgai, per kelis mėnesius ir išsizrinkimas buvokė plus! Vienos kūpos davė balsus, kitos visai neatsisaukė, galiop daugumū balsų ant prezidento buvo išzrinktas p. Pruselaitis isz Waterbury'o, Conn. bet mislijimas keliauti Lietuvon, p. Pruselaicziui pri taikė atsisakyti nū prezidentystos priėmimo, ir tas buvo pagarsinta per organą. Toliaus laukiama buvo perstatymo kito kandidato, ir vietoje to pasirodė organe atsiszaukimas kūpos isz Waterbury'o atsiszaukimas paties p. Pruselaiczio ir Damijonaiczio pavienių, kad vėla apsiimtau draugystėi patautauti. Laukiama buvo ar nebus prieszinybių. Toliaus tilpo „Vienybeje“ užmėtinėjimai kad „draugystė neiszsizrinkdama teip ilgai prezidentą, gali liktis be centraliszko komiteto,“ ir vėl buvo laukiama kūpų atsiszaukimo; niekam neatsiszaukiant, nenorint kad draugystė liktusi isz kraipoje, prispirtas buvau pagal augszčiaus parodytus atsiszaukimus, apsiimti prezidentaut toliaus, pagarsinant organe, kad rinkimai jau užbaigti.

Dabar-gi pasziurpstatu dviem kūpoms Brooklyno ir Jersey City ant mano prezidentavimo, ir metant pažvalgą, buk ašz kaip nenaudelis dėl draugystės, reikalaujant idant kūpos rinktų kitą prez-

dentą, rinkimams ne esu prieszingas; kūpos tegul renkasi kitą, bet prasergeti kūpas turi pilną tiesą. Rinkitės tokį, kurs nemislytų sukraipyti gerus ir grazius draugystės mierius, nes su iszkraipymū gerų pirmutinių mierių, gali įvykti draugystėje pakasimas, o griutų bujojimas. Ašz prezidentausiu kol iszsizrinksite kitą.

Minėtos kūpos primena, kad Astramskas nū dviejų metų nėra sąnariu draugystės, nės nemokejo po 60 ant metų.

Ašz dovanojau kūpoms 200 knygučių, jas skaitydams nominaliszka po 10 centų, tai yra jau dovanota \$20,00; tai czion kyla klausimas: ar daugiau tos knygutės sveria—ar \$1,20?

Siusdams kūpų virszininkams knygutės prasziau kad pardūtų sąnariams imant po 20 c. ir piningus, kaipo mano dovaną, nusiunsty centraliszkam kasieriui; ar tą padarė kūpų virszininkai, man nėra zinoma.

Kas link paskyrimo kun. Miluko į garbės sąnarius, tai ne ašz vienas tą padariau, bet visas komitetas, ir turėjome pilną tiesą, nepaisant nės ant minėtų kūpų nenoro, ir jį iszkreipti isz garbės sąnarystos gal nori tik tuli asabiszkumai, o nės priderystė draugystės mierių. Mes tą padarėme pagal konstituciją.

Redaktoriaujant kun. Milukui prie „Garso L. A.“ tilpusi kritika priesz steigimą T. M. Draugystės, buvo keno, nėra zinoma, nės su pseudonimu. Kritika nėra dergimas, bet tik iszreiszkimas nūmonių, o jeigu darė kritiką ne kun. Milukas, tai jis kaipo redaktorius kitiems raszėjams uždrausti kritikavimą negalėjo.

Donelaiczio rasztus kun. Milukas iszplėszęs Draugystėi kad butų neatspaudinęs, tai butų jie iszplėszti ir pranykę, bet jeigu atspaudino, tai tau tai blėdies nepadarė, tegul lie-

tuviai tik skaito. Draugystė atspaudino kitus rasztus.

Straipsnis skamba: kad „Astramskas atsikaltindams kuningui Milukui už suteikimą Susivienijimo sekretorystės, priskaitė Miluką garbės sąnariu.“

Kokia-gi czion teisybė? Garbės sąnarystė priskirta priesz seimą; tai koks atsikaltinimas už suteikimą sekretorystės, gadą-gi nebuvo suteikta?

Kad ašz su kun. Miluku jokios artymos susznekos neturėjau priesz Seimą, yra grynai faktai, nės kun. Milukas karsztai darbavosi laike sekretoriaus rinkimo už p. Grieszzių, bet ne už mane; tai kokis czion sūkalbis? ir szj faktą zino visi delegatai. Kur Jus broliukai teisybė?

Kun. Milukas draugystėi padovanojo 160 knygu Pajauta su praszymu: 60 knygu kad parsidūtų draugystė ant savo naudos o 100 kad prisistų Lietuvon padovanojant mokslą einancziai jaunūmenei. Tai kokią gi blėdį tos knygos padarė draugystėi, arba mokslą einancziai lietuviszkai jaunūmenei? Draugystės konstitucija teipogi liepia dovanoti biedniems Lietuvoje czion spaustas knygas, o kodėl Brooklyno ir Jersey City kūpos tą nori užginti? Czion iszreiszkimas tų dviejų kūpų yra grynai prieszingos draugystės mieriams ir tautiszka tobulai!

Jeigu kun. Milukas butų įmokėjęs per du metus tik po 60 c. tai ar gi tas \$1,20 ct. daugiau naudos tautai butų atneszęs negu dovanotos knygos, skaitant tik ½ prekės iszko pasidaro \$32? Jisai ant metų mokėdams po 60 centų, tą skaitlių piningų tik per 50 metų įmokėtų, ir kodėl tos dvi kūpos teip smarkiai pasiziauszėjo isz dovanos dėl tautos labo? Gal pagrasina savo iszmėtinėjimais kaip su rimbu kitiems, kad nepasidrasytų

niekas draugystėi suteikti mažesnę ar didesnę dovanėlę.

Tas straipsnis 44 numeryje „Vienybės“ rodo: kad augtų draugystė—kitur-gi iszdergia net įstatymus peikiant, dovanas dėl labo ir tautiszkos tobulystės.

Toliaus vėla tarp kitko rodo: kad kun. Milukas mane pastatė net „Tėvynės“ redaktorium laike seimo, nors ašz ant jo ir nebuvęs; o tūmi tarpu pasirodo: seimas nepaskyrė redaktoriumi prie „Tėvynės“ nės tą nės kitą, paliekant tą reikala dėl atlikimo „Susivienijimo“ administracijai. Kam czion broliukai įmaiszote Astramską su kuningu Miluku?

Knygių ne ašz iszrinkau bet kūpos, ir reikėjo prieszintis laike rinkimų, bet ne dabar.

Buvo perstatytas literatizkas komitetas laike rinkimų, ir ašz per organą klausiau ar apsiims, bet atsakymo negavau; tai laike spaudinimo kokios nors knygos, vel pakils gal riksmi—kur literatizkas komitetas?! Jeigu perstatomi tautiečiai neapsiima to darbo, nieks negal prispirti.

Tarp kitko tos dvi kūpos sako: „Dėlto mes nutariame atsiszaukti į visas kūpas „Tėvynės Milėtojų Dr.“ kad butų renkamas naujas prezidentas, kuris turėtų pažinti su inteligentais, kurie parupintų T. M. dr. rasztų, nės ko priguli draugystės augimas. Teip, prezidentas su inteligentais parupins, o augszčiaus minėtos kūpos draskys, ir užaugs draugystė. Jeigu visos kūpos teip atsiszaukinėtų, tai joks prezidentas su medaus szirdzia budams, nenorės bergzdzius straipsnius į organą raszinėti, kaip kad ir man dar prisiėjo, ne tiek save ginti, kiek teisybę.

Su kuningu Miluku, neturedams mažiausio ryszio gyvenime, turiu jį per rasztą ginti

nū neteisingos dviejų kūrų apszmeizos, o ar tas reikalinga?

Czion pasirodo: gal kun. Milukas kaipo tame pacziam mieste gyvendams, Brooklyne, turėjo kokius su raszėjais, ar kitais, asabiszkumus, na tai dabar mat iszsiliejo ant popieros kad jo dovana dėl visūmės labo negėra, ir net kūrų įpainiota, o ar kūrų visa tik tai darė, tai mes nežinome apart pasirasziusių.

Už suteikta dovana kun. M. priguli garbės sąnarysta, (!!!) ją pagal draugystės priderystę mes, komitetas, jam priskyrėm, ir nieks negali atmesti, kiba tas pats kuningas kada blogo kūrų nuveiktų dėl draugystės.

Gūdotinos kūrų T. M. dr. teiksītės su atyda szj mano atsiszaukima, vienkart ir minėtų kūrų, svarstyti, perstatant ant prezidento kandidatus. Rinkītės vien tik prezidentą. Centr. kasieriaus p. A. Olaszevskio iszleietojaus „Lietuvos“ „Bonds“ ant \$500 yra recoryta ir kūrų siuskite dar piningus naujam kasieriui.
pr. T. Astramskas.

Isz visur.

Nū salos Sackalin pabėgę 100 kalinių, kurie užpūlę Vladimyro kasyklų sargus sumuszę, atėmė ginklus, sudaužė panczius ir pasikreipė į pietinę szalį.

Liublyno gubernijoi kaip ten atsikabino 8 vagonai su rėlėmis nū trukio ir pasileido pakalniui atgal, kur žemiaus stovėjo trukis su kareiviais ir sumusuzė. 13 kareivių užmuszė o 40 sužeidė.

Torunio mieste, Poznaniijos prov. sudas nusudijo ant 24 valandų arezto liudininką lenką, už nemokėjiną vokiszkos kalbos. Liudininkas turėjo 19 metų ir tyczioms sakė nemokas vokiszka. Bet tokių atsiras ir

daugiaus.

Berlyne į miesto rodininkus tapo iszrinkta 12 socialdemokratų ir 6 liberalai. Konzervatyvai gavo vos 369 balsus.

Barcelionoje, Ispanijoi, pirkalai atsisakė mokėti pakeltus mokeszius. Valdžia jų privertimui pasiuntė kariszką laivą.

Viennoje, Austrijoi, seime susimuszė czekų pasiuntiniai su vokiecziais, reikaludami pasitraukimo ministrų pirmsėdžio grovo Clary ir vidujų reikalų ministro Koerber, kuriūdu norėjo panaikinti įvestas tiesas dėl slavų.

Susirinkimas!

„Tėvynės Mylėtojų Dr.“ kūrų Plymouth, Pa., bus nedėlioje 19 Lapkriczio ant salės J. Kunigonio, ant 7tos valandos vakare.

Ant kurio užpraszome visus sąnarius ir sziaip lietuvius be skirtumo susirinkti ir prisiraszyti prie T. M. D.

Kūrų vyriausybė.

Didelis susirinkimas!

„Tėvynės Mylėtojų Draugystės“ kūrų isz Jersey City, N. J. bus nedėlioje 19 Lapkriczio 1899 antroi valandai po pietų, svetainėje po No 403 Henderson str.

Dėlto užkvecziame T. M. D. kūrų atsiusti pasiuntinius isz Naujorko, Newarko ir Elizabeth'o, nes bus svarbus apsvarstymai ir nutarimai ant naudos Draugystės. Teipogi užpraszome visus tautieczius ir tautietes ant susirinkimo pribut ir prisiraszyti prie T. M. kur tik tai visiems isz vienus trusiant, galėsime atsiekti užmanytus mierius.

KOMITETAS.

Balius! Balius!

Draugystė Didžio Lietuvos Kunigaikszeczio Gėdimino isz Waterbury, Conn. rengia didelį balių ant Seredos 29 Lapkriczio 1899, ant salės Concordija Hall, 503 Bank str.; prasidės nū 8 valandos vakare ir tęsis iki 6 val. ryto. Muzikantai bus net isz Punsko ir rėszs lietuviszkus szokius ir dainas kad viskas ruks.

Deltogi szirdingai užpraszome visus lietuvius ir lietuvaiteles ant to teip linksmo pasilinksminimo ir nesigailėti savo kurpių.

KOMITETAS.

Balius!

ant naudos liet. parapijos vardan szv. Pranciszkaus Serapiszkio, Lawrence, Mass. atsisibus subatoje 18 Lapkriczio 1899 m., prasidės 4 valandą po pietų ir trauksis iki 12tū nakties.

Deltogi visi lietuviai ir lietuvaiteles privalo atsilankyti ant to balius ne tik isz Lawrence bet ir isz visos apielinės, nes visas užpelnas bus apverstas ant reikalų lietuviszkos parapijos.

Įzenga vyrams 35 ct., mote rim 15 ct.

Visus užkvecziam meilingai.
KOMITETAS.

Kasnorį gero tave'o gauti ir skanaus gėrymo ragaut. tegu atsilanko pas **Joną Žukaucką** Plymouth, Pa.

Visokias knygas,

lietuviszkas, taip drasiszkas kaipo ir moksliszkas, taipgi ir laikraszocius; kaipo tai: „Varpa“, „Ukininką“ ir „Tėvynės Sargą“, visus tris kartu imant ant 1899 m. gaunama už \$3 dol. Katalogą knygų ir laikraszocius ant paziuros prisi incziu dovanai. Užpraszant knygas arba laikraszocius, reikia sykiu ir pinigūsus prisiusti. *Jurgis aLpinas*

*Tilžėje — Tilsit
Ostpr. Germany.*

Didelis Balius!

D. L. K. Vytauto ir —

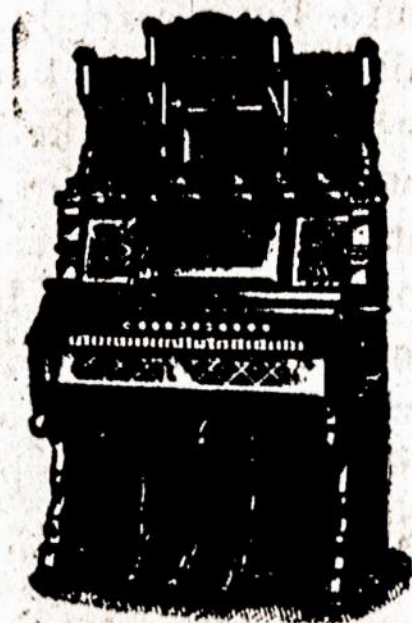
— Sz. Kazimiero draugysezių

bus keliamas Utarninke 21 dieną Lapkriczio (November) 1899 m. ant salės „People's Theatre“ Plymouth, Pa. Prasidės 7tą valandą vakare.

Muzika bus ko puikiause.

Įzenga 25 ct.

Uzkvecziam visus tautieczius ne tik vietinius bet ir isz visos apielinkės, o labiau siai jaunikaiczius ir paneles ant to puikaus pasilinksminimo.
KOMITETAS.

Nauji, puikus vargonai

yra ant pardavimo už labai pigę prekę. Priezastis pardavimo ta, kad iszkeliauju į kitą szalį.

Dasizinokite pas G. Milių 220 E. Main str. Plymouth, Pa.

801 W. Centre street
PHILADELPHIA, PA.
P. Ch. Sabas

si po tokiu adresu:
kū greicziausēi nueitū, tegul kreipe-
gai siunoziami tėvyne nepraputū ir
dalis svieto. Norintis kad jo pin-
gūsi. Siunoziu pinigūsus į visas
ant visokių kelių marionis ko nū pi-
PARDUODU LAIVAKORTELIS

leidimo linksmian laika.
da puikū laikau dėl pra-
klasos, taipogi ir Biter-
ir Cigarai yra pirmos
o ir Dėgine, Vynas, Alus
Geriausia užėiga dėl visų,
P. Ch. SABAS

Paveikslai.

Paraše Zemaite.

(Tąsa.)

to akise nebeišdilo jo paveikslas, iš galvos ir iš širdies mano; ligi šiandien tebėra giliai, giliai įsmigęs!

— Juozeli, ar atsimeni vilkęs mane per lieptą? — apsikabinusi jo kaklą paklausė.

— Kaip priminei, rodos, truputį mišniu, juog pareidamas pas Raubą, vieną sykį jauną mergelę pervedžiau. Daug buvo tokių atsitikimų, kol paramtį pataisėm. Kartą Tytavėnų davatką, kitą sykį zyda su kromu pervilkau. O tu man pirmą sykį įstrigai į akį per mėšlavežį dvaro talkoje; nuo to, teisybė, dieną naktį stoksojo akise Zebėrių Magdė; o rudenyj, kaip pagarsino, juog Kumža tave imšęs, tuomet tai nė valgyti, nė užmigti negalėjau, iki nuo tavęs neišgavau žodelio.

— Kada tai buvo?!.. Aš pirmiau tave pamilau Juozeli! nuo pat pirmutinio pamatymo. Tuomet, kaip susitiko me čia ant liepto, parėjusi namo niekaip negalėjau užmiršti to vaikinio. Kas žino iš kur jis buvo?!.. Kas jis toksai?!.. Kur nuėjo?!.. ar aš susitiksiu kuomet su juomi?!.. ir teip toliau tokie mąstymai neišėjo man dieną naktį iš galvos. Už kelių dienų brakšt! ir bejeinas tas pats pas mano gaspadorių paskolinti pjuklo. Sumišo mano verpals, ratelis pašėlo, siulas nutruko, šniuras nukrito, tekinyš emė priešingai suktis; čiupinėjuosi, taisytaisi, o burna kaista, kaip liepsna; vienatį kartelį pažvelgiau, bet jis to nematė. Kaip išėjo, gaspadinė sako:

— Padorų vaikiną nusiasmdęs Rauba.

— Anoks nepadorus — pridėjo Jonikė — akys tokios rudos...

Aš tuo tarpu pasilenkiau pakojų pasitaisyti. Paskui, kur tik teko jį pasitikti, ar sušnėkti, begalo nedrįsau, nežinau, dėlko; o jo žodelis kiekvienas smigo man į širdį, veidas gulėjo įsimerkęs giliai mano akise.

Tai sakydama, Magdelė apkabino Juozupo galvą ir bučiavo akis:

— Aš dėl tavęs Magdele, daugiau širdgėlos prityriau, susikrimtau nesykį pamatęs tave bešėlant su kuomi. Atmenu dvaro talkoje pirmą sykį įsispytrėjau į tave. Jonas nutraukė tau ske-

petėlę, tu jam numetei kepurę, jis įkibo tave risti tu jam nepasiduoti; aš iš apmaudo važiuodamas su valkčiu tyčiomis pataikiau stačiai ant tavo kapstyklės, trakšt! ir nulaužiau kotą; tu pašokusi, capt! žiuri — nulaužta, žvilgt į mane, tik latatai į mišką, beveizint ir atsinešanti lazdinį kotą; užsimovei šakę, įkalei kotą ir vėl kapstai! kad bent pusę žodžio man butum pasakiusi: ar tu — velne, ar tu kas, kam nulaužei? ar — uždėk kitą. Aš to tik ir meilyjau, o ana nė vamt; tokia pakramta paėmė...

Juokėsi abudu.

— Aš numaniau, juog tu tyčiomis mane erzini — tarė Magdė — dėlto nieko ir nesakiau, atmenu aiškiai. Neveikia dar pradrišau su tavim šnekėtis.

— Kaip ten buvo, teip, kad tik dabar gerai, Magdele!...

— Teip man čia gerai — tarė Magdė, priglaidusi galvą prie Juozo krutinės — o saulelė visiškai jau ant laidos. Eikim, sutems?

* * *
Slenka laikas, lekia diena po dienos, sanvaitė po sanvaitės, metas po meto, kaip raiti joja: nepaspėjo vasara išaušti, žiurėk, atslenka jau ir rudū, įkandėn žiema genasi — beveizint ir vėl saulelė augštyt, pavasaris artyn. Linksmybės ar nuliudimuose, turtuose ar varguose gyvena žmogus — vis tiek laikas nežvalgydamas neapsistodamas lekia ir lekia išmieruotu taku...

Daug lietaus išlijo, daug giedros iškaitino, daug sniego iškrito ir vėl sutirpo, daug sykių Dubysa užtvino, putojo ir vėl, nukritusi vagoje, srauniai bėgo, daug sykių jau persimainė nuo propernykščio pavasario, kada graziame laike, gražioje vietoj, pačiam paupyje susisėdė Magdelė su Juozu meilingai kalbėjosi.

Šiandien, nors jau daugiau, kaip dveji metai pralėkė nuo tos dienos, ir laikas kitoniškas, nės jau šv. Jonas, labiau vasarop, vienok pavakarėlis toks pat gražus.

Pazįstami mums Magdelė su Juozu, senei jau apsivedę, Sutkai, gyvena trobelėje ant kelių margų savo žemės, Juozupui nuo jo tėvo atiduotos. Tėvas — senelis, ne teip senelis, kaip dusulingas — nebegalėjo sunkiai dirbti. Motina, nors tvirtesnė, viena nevaliojo lauką apdirbti. — Todėl liepė vyresniam-

jam sunui Juozupui, apsivedus parviti gyventi. Visi dirbo, kiek katras begalėdamas krutėjo ir visi dailiai maitinosi, vienoje trobelėj' ir vienoj' kamarelėje talpindamiesi. Duonelės, putrelės užteko iš savo žemelės; turėjo karvę pasiimlžti, kumelėlę — žemelei išarti, paršelj — pasiskersti; vištelė, gaidelis, katelė, šunelis — štai ir visi gyvuoliai ir visa nauda: mažai te turėjo, mažai te ir reikėjo. Už tai širdinguose jausmuose buvo gan turtingi.

Sį vakarą, kaip sakiau, gražu ir tyku: pievos žaliuoja; rugeliai siubuoja, žiedais apsidraikę, dulka, net miglėja; gegužės kukuoja, piemenėliai dainuoja, net garsas į dangų mušasi, kur tik akį užmeti, ar ausį atkreipi, visur širdis džiaugiasi. O prie mūsų Sutkų nieks nesidžiaugia gražumu gamtos, bet visi nuliudę, nusiminę, su ašaroms akise grobstos, pagalbos jieško: Magdelė suspausta sopulių, dejuoja troboje; tėvas — senelis lauke užsikvempęs ant tvoros, kosėdamas poteriauja — skubina barškina razančių ir ašaras sau braukia, Juozapas, išpuolęs iš trobos, rankas lauzdamas šaukia: „Jezus Marija! nebelauksiu nieko, tuojau važiuoju prie daktaro!"; motina išsiginusi paskui verkdamas tarė:

— Ką tu, vaikeli, padarysi su ta viena kumelėle? — nenorės dakraras nė važiuoti; o dar prieš naktį.

— Dar ir ratukai tebėra mėšluoti reik pirmu nuplauti — pridėjo tėvelis.

— O ką aš dabar veiksiu? Duokit rodą, tatulėliai — verkė Juozapas — bijau Magdelę numarinti.

— Pone Jezau, sergėk nuo smerčio! — sušuko tėvas — bėgk į sodžių bene gausi kame arklius.

— Nieka! — tarė motina — arkliai visų jau ganykloje, naktis užėjo, kada kas bus! o čia reik spėriai; verčiau — bėgk į dvarą, apkabink ponios kojas, ji susimylės, nusiqs arklius daktarui... bėda man, kad aš pati negaliu bėgti, bijau čia prastoti... žinau, kad tuojau išmėkčiau...

— motin, buk prie ligonės, o tu, Juozai, greitesnis bėgk skubina! — liepė tėvas — neišgandink ponios ir pats netruk, pasiimk kepurę — užsikosėjęs šaukė Juozui, nės iš paskubos buvo be kepurės bebėgas.

(Toliaus bus)

LATVIU TAUTA,

KITAKART IR ŠIADIEN.

P A R A Š Ė

JONAS ŠLIUPAS, M. D.

(Tąsa)

Indrikį Latvij¹⁾ ir k., idant su anų pagelba tuomi greičiaus dvasiškai tengymius pavergti galētu!

Įpėdiniais Alberto tapė paskirti Nikolaus iš Magdeburgo ir Albertas Sauerbeer, bet popėžiaus siuntinys kardinolas Otto nusprendė ant laimikio Nikolajaus, kurį popėžius 1231 m. patvirtino. Tuomi tarpu spavėdninkas kardinolo, vyskupas Balduin, vietininkandamas Rygoje iki ginčų numaldymui, Kurziamę tykiu būdu apvaliojo. Mat tai iš Šerpylės (Selburg) vokiečiai išlįsdami, tai per missijonorius, tai vėl įėmę Mešuošnę (Mesothen) zurdodami Žiamgalių didžiunią, pagaliaus įsteigdami vyskupystę Žiamgalijos, mėgino paveikti Žiamgalių šalį. Žiamgalių valdonu daugiau kaip per 30 metų buvo vyresninkas Viesturs arba Vesthardas, kurio sėdėnė buvo pylyje Tervetėje. Nors jisai, paveiktas vokiečių, pavelyjo įvesdinti krikščionybę tarp savo padonų, bet jisai pats ir mirė netikiu 1229 m. Jam mirus, nebeliko priešgynybės, ir Žiamgaliai pasidavė krikščionių valdžiai. Štai ką Rutenberg rašo apie Viesturą (I. 102): „Viesturs duoda mums akyvą paveikslą, priešingą Kaupui Lyvui. Kaip tasai tuojaus kaip pirmasai leidziasi Albertui apkrikštyti ir potam su nepermainomu viernumu įsikabinęs laikosi prie naujo, jį aplaiminančio, tikėjimo; taip, priešingai, Viesturs su druta nuomone pasilieka prie senos tikybos tėvų tėvų laikų, ir už tąją visur, kur ant jo su prievarta užklumpa, jisai kaujasi kaipo drąsus karėvis. Taip-gi piešinys minkštesnio jausmo tapė apie šitą žmogų išlaikytas: kada pas Mešuošnę baisioje kovoje jė seserėnas buvo sukritęs prie ano šalies, tad apleidžia jis gilumoje skausmo dėlei jaunikaicio mušį ir tiktai porą dienų potam jis vėl pasirodo kaipo pirmasai kovojime. Galop jo gyvatos, kada krikščionybė iš visų pusių labiaus ir labiaus tarpe jo gentainių platinosi, ir senieji šventi žuolai bei bezdų medžiai iš didelės dalies jau buvo puolę po kirviais vokiečių, tad jis pažino bent-gi pats, kad priaugančioji gentkartė kreiptiesi turės prie krikščionybės, juk jis net nuo Le-

1) Tas Henricus Lettus arba Latvij Indrikis buvo pirmas Baltijos chronistas. Savo chronikoje „Origines Livoniae sacrae et civilis“ jis pasakoja, kaip ir kada vokiečiai atsibastę į Lyvų žiamę, apsimetę gyventi, pradėjo krikštyti tengymius ir užkariauti ju žiames. Savo pasakojimą jis baigia su 1227 m. Kada Indrikis yra gimęs, nėra zinoma. Aplink 1203 m. vyskupas Albertas paėmė jį, kaipo savo mokintinį, drauge iš Vokietijos, 1208 m. „įšventino“ jį kuningus ir nusiuntė prie Ymeros Latvij, kur ans įsteigė bažnyčią. Ten jis j trumpą laiką nevien Jumariečių, bet taip Latvij, kaip Lyvų tarpe įgyjo didelę guodonę ir atzintį. 1214 m. jis įsteigė bažnyčias bei draudzes Toloviečiuose; 1215 m. jis lydėjo vyskupą Rilypą į Romą, į Lateraniškį bažnyčios synodą, nuo 1216-1220 m. jis lydėjo krikščionių kariumenę po Igaunių žiamę ir krikštyjo apveiktus Igaunius. Tula laiką subuvęs pas Salazos ištaką, jis, regis, savo pastarus amžiaus metus nuyveno pas Jumariečius Rubenėje (Papendorf). 1259 m. vyskupui ir zokonui pasidalinant žiamę apie Burtniekų azerą, jis vėl buvo liudininku. Kada mirė, nėra zinoma. Taip pat nėra zinoma, kur jis yra gimęs ir kokios tauty bos buvęs. Tuli jį mano esant Latvij, tuli vėl Vokiečių. (Konv. wahrniza).

gato Vilimo priėmė kuningą, kufs tarpe jo gentainių turėjo organizuoti krikščionių bažnyčią: jisai-gi, pats, pašliko prie tikybos savo jaunystos metų ir numirė su persitikrinimu, kad jis pasimiręs susivienys su tais, kurie ant žiamės jam yra malonus buvę, tur-but savoje pylyje Tervetėje”.

Kurai-gi, garsus marės razbaininkai, kurie 1188 m. pus-tyjo aplinkes azero Maelar, 1201 m. padarė su Albertu sądorą. Bet pavojingas buvo jų užsiuolintas ant Rygos 1210 m. Iš Lietuvos dėl Kurų neatėjo pagelba; iš Žiamgalių atsivilkdami vokiečiai platino krikštą, ir apkrikštyjo taip vadinamą karalių Kurų, Lammechiną. Per Balduin'o missijonorius prikalbintas, Lammechin 1230 m. iš valnos valios pavedė Kurus vokiškai valdžiai Vidziamyje. Tad 28 d. gruodžio 1230 m. Durbėje už gyventojus apielinkėse Ventos upės Lammechin tokią padarė sądorą su Balduinu: Kurai priims krikščioniškus kuningus, mokės dešimtinę, kaip Gotlandijos tenbuviai²⁾, ir apsikrikštyš; jie stato laidas: jie žada kautiesi su netikiais ir klausyti vyskupo, per popėžių paskirto. Balduin'as gi vardan popėžiaus prizada Kurams amžiną valnybę, iki jie neatimes nuo krikščionybės. Tokią pat sądorą padarė 1231 m. su Kurais aplinkėse Abavos. Zokonas-gi savo nuovaduose uždėjo po pushirkavį (dimidium navale talentum) rugių nuo kožno arklo ir tik pat nuo kožnų akėčių, o tiems, kurie dirba su vienu arkliu prie arklo arba akėčių, tiktai vieną pushirkavį³⁾. O Zokono nuovada-i buvo šitie: Rendė, Gallevalė, Pidevalė, Matekulė, Vanė, Purė, Ugessė, Kandovė ir Anses. — Tokiu tai budu pasidavė visi Kurai. Už tuos nuopelnus popėžius Balduin'ą labai gyrė ir paskyrė vyskupu Žiamgalių ir savo lėgatu dėl naujų krikščioniškų žiamų; bet kad Balduin'as ėmė pats dėl savęs ir dėl Valdėmaro bei Danų gerovės trusėti, tai 1234 m. lėgaty-tė tapė nuo jo atimta. Nikolajus-gi kaipo vyskupas davė Rygos miestui naujas tiesas ir lenan ukėsams suteikė ½ dalį Kurš; o ½ dalis žiamės Kurų, labiausiai aplinkėse Abavos, tapė pavesta ordeni arba zokonui. O kad 1233 m. Ryga savo dalį Kuršo pavedė vyskupui Žiamgalių, tasai j tą vietą miestui suteikė lobius tai Žiamgaliuose, tai Kuruose, ir dvi pyli: Mederothę ir Upernelę. „Tais tai daly naujai įgytos šalies Kurų tuoja po anų pasidavimo iš savo valios tapė tai šian tai ten perleidžiamos arba su palukiais, dešimtinėmis ir drauge jau su sudyjimu j leną pavedamos. Kaip tokiuose sykiuose ėjosi bėdniems dovanotiemsiems, nėra sunku atspėti” (Rutenberg).

Tai-gi nuo 1186-1231 m. vokiečiai apveikė tris provincijas — Vidziamį, Ėstiją ir Kurziamį. Bet pasiliovus kryzeivystėms, zokonui nelengvu buvo tuos plačius rubežius apginti nuo Danų, Rusų, Lietuvių, o ir nuo valdzios gobių kuningų. Už tai Volquiu'as sumislyjo susidėti su Vokiškuoju Zokonu, kurs tiktai ką ištakose Vyslos upės pradėjęs buvo vainą su Prūsais —Lietuviais, ir dėlto, mirus Albertui, nusiuntė pas Hermaną Salzą (1211-39), hochmeisterį Vok. Zokono, kelis ritterius; su žiamė ir žmonėmis prizadėta buvo stoti po apgynimu hochmeisterio. Po ilgų derybų parėjo j sutiktuves. Labiausiai

2) Silv. doc. XLVI. a. Ad ea vero jura, quae persolvere tenentur indigenae de Gotlandia per omnia perpetuo tenebuntur.

3) Silv. doc. XLVII: ipsi et eorum Successores de quolibet unco solverent nobis annuatim dimidium navale talentum silliginis et de erpica, quae vulgari nostro egide dicitur, solverent similiter dimidium talentum silliginis.

daug sunkenybių buvo su popėžiumi, kuriam vyskupas Balduin, įpmaudytas, buvo priskundęs Rygos vyskupą, kardo zokoną bei Rygos miestą. Galiaus 1236 m. Marburge, sėdėneje Vokiškojo Zokono, sutarmė buvo padaryta, bet truko dar patvirtinimo Salzos, kurs tuomi tarpu viešėjo Italijoje, ir popėžiaus Gregoro IX, kur link tapė išsiųsti siuntiniai. Tuomi tarpu Lietuviai 1236 m. netoli Bauskės, pas Vez-Saulę, kardininkus smarkiai sumušo: pats Valquin, 48 ordeno ritteriai ir visi kryžėiviai puolė nuo smagių kariumenės Ringaudo. Baisi baimė paėmė zokoną, tačiau Lietuviai, ažuot įpulti į Vidziamį, nu-ikreipė prieš Rusus, ir tuomi suteikė progą vokiečiams vėl apsiginkluoti. Tuomi tarpu kardininkas Gerlach Rufus tapė su ta vokiečiams taip liudna zinia siųstas į Viterbo Italijon. Toji aplinkybė paskubino reikalą, ir 1237 m. popėžius pavelyjo šuvenyjimą abiejų zokonų į vieną. Dabar jis įtegnėjo siuntinius į naująjį zokoną, ir liepė — ažuot pirmųkščių drapanų — dėvėti abiem aptaisą su žeklu juodo kryžiaus. Salza su popėžiumi sutarė, kad Vidziamio zokonas turi buti po vale Rygos vyskupo; dėlto-gi ritteriai turėjo tamjam iš naujo prisiekti viernumą bei paklusnumą. Vilimas iš Modėnos vėl keliavo į Vidziamį dėl sudavadyjimo viso ko pagal popėžiaus norą, ir 1238 m. įsteigė vyskupystę Kuršo (Piltėnės): Herman Balk'is tapė per Salzą paskirtas pirmu landmeisteriu arba herrmeisteriu dėl Vidziamio ir traukė, palydimas 60 ritterių, į Vidziamį, kur landmeisteris Grueningen jau buvo nukeliavęs; čion ans priėmė kardininkus į Vokiškąjį Zokoną, paduodamas naujas zokono drapanas ir paprastą ritterišką smugį (Ritterschlag).

Pagal popėžiaus norą, sutarmėje Stenbyje, 1238 m., H. Balk'is ir Vilimas iš Modėnos atidavė Danams Rėvalio pylį bei skrytis Harriją ir Vironiją. Jėrvė-gi Valdemaras Zokoni dovanojo už kaštus: Oezelio sala ir Vyka pasiliko pagal senesnę sutarmę vokiečių. — Bet Danų valdzia 1347 m. puolė, o valdzios godus kunigai veikia pamatė, koku prieteliumi ir padonu Vokiečių Zokonas dėl jų buvo.

XII.

1237—1347 m.

Koks-gi buvo padėjimas Vidziamiskės valstijos laikuose susijungimo abiejų zokonų — Karduešų bei Vokiškojo — ir koks padėjimas vietinių gyventojų?

Toje jaunoje valstijoje įsivyravo tris galybės, kurių kožna turėjo įvairius mierius ir už tai ne tais pačiais keliais vaikštinejo, beje: zokonas, vyskupai su kuningija, bei Rygos miestas.

Z o k o n a s iš pradžių sakėsi noris išveržti dėl savės laimingą vietą danguje, bet dabar rupinosi susitverti dangų ant žiamės, įgyti garbę ir guodonę. Tie išguitiniai iš Vokiečių kasdien padegliodami, žudydami, rubavodami turėjo pastoti laukiniais, nozmiais, įpačiai kad jiems, kaipo viengungiams, nepažįstamais pasiliko švelnus jausmai meilės dėl moters ir dėl vaikų. Turtuose-gi dabar skendėjo zokonas Kardininkų, jam priklausė visa Estija, trečdalis Kurziamio ir Žiamgalijos, ir lepumai bei perdėjimai ėmė įsibrauti, kaip ir kituose zokonuose prie tolygių aplinkybių kad yra buvę.

Sale zokono stovėjo k u n i n g i j a, išauklėta kliš toriuose, abejonės dar nepažinojanti, ir apžadais viengungystės nuo draugijos atskirta, laikė tuomet dar už savo gyvenimo

didelę užduotę — atvertimą pagonų, ir dėlto kunigai bei missijonoriai kentėjo pavojus ir trukumus su drasa ir džiaugsmu. Žiamė čion dėl jų buvo svetima, prie jos nerišo jokios minės iš jaunystės dienų, jokia gentysta; už tai su pagonais jie apsiėjo taip pat kraugeriskai, taip pat fanatikiškai kaip zokonas. Tiktai kada pagonai apsikrikštydino, kad jie buvo paklusnus ir mokėjo dešimtinę, kuningija velyjo palikti jiems asabišką valnybę ir dalį jų lobio; zokonas-gi užimtasias šalis norėjo dėl savės pasilaikyti ir gyventojus, ar jie krikščionys ar pagonai butu, paver-ti į baudžiauninkus, į savą turtą. Dėl to dalyko ner-tai kilo vaidai tarp vyskupų bei zokono, prie kurios progos vyskupai sądoriavosi netik su Ryga, bet ir su nekrikštiais Lietuviais prieš zokoną.

R y g o s m i e s t a s turėjo daug žiamės ir lobių, ir veikia įgyjo didelę galybę, įpačiai budamas sujungmėje su kitais vokiškais miestais; apie surėdymą miesto čion tiktai pasakysime, kad šale didesės ir mažosios gildijų dumos, kur sątaravo pirklių bei remeslininkų luomos, buvo taip-gi namas juodagalvių, į kuri tiktai vienstypiai ukė-ai tebuvo priimami, tokie, ką buvo atsizymėję vainos prieš pagonus. Tai buvo pati germena miesto milicijos, kuri reikale buvo padrutinama samdininkais iš tengymių šalies ar net iš kaimynų pagonų. Ryga turėjo šale pirklybos laivyno taip-gi vainos laivyną, darė prekybos sątartis savistoviai su susėdais, ir savo ukėsams davinėjo lobius į leną. Veikia Ryga pristojo prie vokiečių Hanzos sąjungmės. Tai buvo visoje valstijoje vienintėlis sveikas orgauizmas, kurs augo ir stembo pats iš savės ir kur galėjo išsiauklėti ukėsybės pajautos bei meilė tėvynės. Baznyčios dalykuose rods klausė vyskupų ar arkivyskupų, kurie už tai įteikė vienval naujas privileijas, o sviet škuose dalykuose Ryga ėjo savu keliu, turėdama ant akių savo pelną ir dydėjimą pirklybos.

Visos tos tris galybės, ant lupų rods pripažino viršesnybę popėžiaus bei Mergės Marijos, bet kožna popėžiaus bullių tiek teklausė, ant kiek tos naudingos joms buvo arba ant kiek buvo priverstos per savo priešius. Tai buvo lyg tris respublikos šaligrete, kurios prieš neprietelių iš lauko pusės drauge stojo, bet namie iš neapikantos ėdėsi ir pešėsi.

Snekant apie tengymius gyventojus, tai toje gadyneje sunkiausias be abejonės likimas patekė buvo Estams, užvajavotiemis kartu ir beveik iš sykio paverstiemis į baudžiauninkus. Įpačiai Harrijos bei Vironijos vasalai, kurie jau nuo Volquino ir Valdemaro buvo įgyję pažymes privileijas, rupinosi įpatingai apie paplatinimą savų tiesų ir nubaudimą tengymių gyventojų. Rods Lyvai ir Latviai bei gyventojai Oezelio salos buvo užlaikę dalelę valnybės, dalelę žiamės lobių, bet tikslas užgrėbėjų išplėšė galutinai viską bėgant laikui. Kaip zokono, taip vyskupų skryčiuose turtai tengymių gaiso į mašnas baznyčių, kliš torių, katedrų, o lėnnikai vyskupų ir Rygos miesto ėmė paveizdą nuo zokono bei jo vasalų, ir vertė gyventojus į savą turtą. Dar geriausiai tuomet galėjo buti Kurams bei Žiamgaliams, kurie iš valnos valios apsikrikštydami buvo išsiderėję valnybę ir žiamės lobius. Toks skirtumas padėjimo skryčių arba nuovadų, įpačiai pabėgimai burų iš vietų, kur juos labiaus spaudė, į valnesnes šalis, buvo krislu akyje dėl zokono, kurs norėjo visur užvesti baudžią ir

(Toliaus bus.)

Balius! Balius!

Atsiprovys 29 ir 30 Lapkri-
czio 1899 m. ant salės TOM
RENEHAU, Union City,
Conn. 29 prasidės nū 7-tos val.
vakare ir trauksis iki 4-tai ry-
to, o 30 dieną prasidės nū pir-
mos val. po pietų ir trauksis
iki 12-tai nakties, ir kožną va-
karą nū 8-tos valandos prasi-
dės dailiausi perstatymai ant
salės ir trauksis per porą va-
landų. Tai-gi užpraszone vi-
sus isz apielinkės vyrus ir mer-
geles, senus ir jaunus ant to
gražaus pasilinksminimo. Mu-
zikantai bus lietuviszki, kur
rėžsz kūnogeriausius lietuvisz
kus szokius.

Užpraszone visus, kad ne-
patingėtumėt pributi ant to
gražaus pasilinksminimo.

Tiketias kožnam bevienam
25 centai. *Komitetas.*

25-tas metinis Balius!

Lietuviszkos Draugystės szv.
Kazimiero, bus subatoje 18 d.
Lapkričio (November) 1899
m. svetainėje NEW IRVING
HALL 214-220 Broome str.
New York, ir prasidės ant
7.30 vakare. Įženga vyrams
su drabužių ženklais 25 centai.
Moterims 15 ct.

Dėlto-gi užpraszone visus
lietuvis ir lietuvaiteš ant to
gražaus pasilinksminimo.

Komitetas.

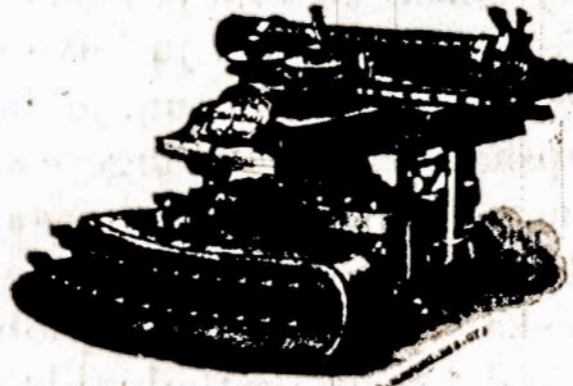
N.B. Draugystė szv. Kazi-
miero isz New York'o laiko
savo susirinkimus (mitingus)
pirma ir treciają pėtnyciają kiek-
vieno mėnesio ant salės po No.
93 Grand str. Brooklyn, N. Y.

Sekretorius A. Lesnievskis,
207 Eldridge str. New York.

Hotelis
Miko Grigaravicziaus

Ant Ulyczios Maple No 136 ir 138
Mt Carmel, Pa.
Užlaikau geriausius gėrymus, už-
kandį, Cigarus, ir kožnam reikale
dėdu giarą rodą.

GERAS UZDARBYS.

Pajėszkome gerų lietuvių, kurie turi
norą ir reikiantį kas yra labai apsimokamu
da kta. Reikalaujame kiekviename mieste
Agento. Mes parėdame siuvimo mas i-
nas, dr. kavojimo gromatų Maszinas ir
Plunksnas padė žkoms. Plunksnų pra-
nas siuvisime kiekvienam, kuris pri-
tus už 10 ct. markų po 2c. Taipgi k s noripri mti
musų agenturą, tegul prisiučzia markę
už 2 ct. o gaus ats. kyną. Kas norėtu

nusip.rkti gerą Masziną siuvimui, tegul prisiučzia šė oo tai prisiųsi-
me freitu; toji Maszina kasztūja \$25,00, kur likusius \$20 užmokėsite ant
freito ir Maszina bus Jusų. Raszyti galima lietuviszka! Adresas:

J. F. RICHARD, Mdse Co

62 Gouverneur str. **NEW YORK, CITY.**

NAUDOKITES.

ISZ PUIKIAUSIOS ant svieto
popieros dėl gromatų ratzymo su
puikiausioms kvietkoms, apskaity-
mais ir pavincziavėnėms parsidūda-
po neiszpasakytai nūžemintą prė-
kę. Kas prisiųs 33c pacztinėms
markėms gaus tuziną tų puikiau-
sių ant visos pasaulės popierų su
konvertais; kas prisiųs \$100 gaus
5 tuzinus. Kasztus prisiuntimo
mes apmokame

Perkupeziams, agentams ir ped-
lioriams dūdama didelį pelną. Ant
pareikalavimo iszs nuoziamė i vi-
sas dalis Amerikos

Uzsisteliūdami, o ioras ir pri-
siųsdami ant jų pinngus visada
uždėkite szitoki adresą.

W. KUDARAUCKAS, & CO.,
Box 234 LAWRENCE, MASS.

ADRESAI

CENTRALISZKŲ VIRSZINŲ „TEVYNĖS
MYLĖTOJŲ“ DPAUGYSTĖS.
Prezidentas—J. Astromskis
P. O. Box 200, Minersville, Pa.
Kasierius—A. Olszėvskis
60 Sub. Sta. Chicago, Ill.
Sekretorius—M. J. Damijonaitis,
65 N. Leonard str. Waterbury, Conn

HOTELIS arba geriausia

užeiga dėl darbininkų ar sziaip žmo-
nių. Kurie norite szj bei tą dasiži-
noti ir szalto aluczio Taurę iszsigerti
vyno ir visokių arielkų, ar cigarėlių
skanų užirūkyti, ateikite pas:

Antaną Kalinaucką
13 N. Hancock st. **WILKES-BARRE**

W. SŁOMINSKA,

679 Milwaukee Avenue, **CHICAGO, ILL.**

Mano Dirbtuve tapo
Apdovanota
DWIEMS MEDALIAIS
ant Kosciuszkos Paro-
dos už rupestingą, tei-
singą ir artistiszką isz-
dirbimą.

KARUNŲ, SZARPU,
KUKARDŲ, ROZETŲ,
BERLŲ, MARSZAL-
KINIŲ LAZDŲ ir tt.

Turiu už garbę apreiksšti guo-
dotiniems Kunigams ir guodotiu.
Draugystėms, kad asz dirbu wi-
sus augszcziaus paminėtus daig-
tus Pigiausėi, Teisingiausėi
ir Geriausėi, nes per 30 metų
užsilmdama iszdirbimais įgijau
geriausę praktiką ir dėl to galiu
wiską padirbt pigiau ir geriau ne-
gu kiti fabrikai.

Su guodone
W. SŁOMINSKA, 679 MILWAUKEE AV., CHICAGO, ILL.

Geriausė užeiga dėl lietuvių
pas **Jūza Kardoka**

Visados skanus Alus, porteris, vynas,
visokios arielkos ir skaniai kvepentis
Cigarai, ir rodoje pirmutinis, atsilan-
kykit po No 227 East Main stt.
PLYMOUTH, PA.

Griaucziausiai iszgydo visokias ligas
Dr. J. Szlupas
421 Penn. Ave.
Scranton, Pa.

PUIKIŲ CZEVEERYKŲ

dėl merginų, vyrų ir moterių. Taip-
gi didžiausiame iszsirinkime korsetų
ir vasarinių jekų visokio didumo ir
skyriaus, prieszais paoztą pas:

Darius Yeager & Co.
No 120 West Main str., **PLYMOUTH, PA.**

VYRAI BIZNIERIAI

visi pas **CHMIELIAUCKA**
Uzsėdėjas **WHOLESALE** krautu-
vė: Arielkų, Vyno, Cigarų, ir Alaus
pardūdu Baczkomis ir Bonkutėmis
ir užtikrinu kaip Shenandorieczius
taip ir aplinkinius, jogei asz pardūdu
kur-kas pigiau negu kiti ir nolygi-
nai geresnį gėrymą.

Neužmirszkit Broliai jei kam bus
reikalas. Krautuėvę mano atrasit po
231 E. Centre str.
Shenandoah, Pa.

AMERICAN LAND COMPANY

isz Chicago, kurios czionais apgarsi-
nimas esti, daugelis žmonių yra jau
apziurėję tais vietais ir persitikrinę
kaip galima įgyti puikią **FARMĄ** ir
namus pietūse tiktai už **\$55.**

Laikė praėjusių metų daugelis szei-
mynų apsigyveno Pietvakariūse Mis-
souri ir visi yra užganėdintais ir
kviečia pas save visus savo pažista-
mus.

Oras Pietvakariūse Missouri kur
toji zemė esti neiszpasakomai geras
dėl sveikatos. Oras czystas lygiai
kaip ir vandū; serganti Malaria, Dis-
pepsia ir Reumatizmu czionais pas-
sveiksta, isz ko aiszku, kad toji vieta
yra labai naudinga.

Mes esame iszleide puikią knygą
apie tąją zemę ir užprasiant kiek-
vienam prisiučziam ir įeigu skaity-
tojai norėtu permaitinti savo butį,
matys isz knygos aiszkius faktus
apie taisy vietas. Perziurėjimas tų
vietų per mūsų skaitytojus bė abejo-
nės pertikrins ir užganėdins kad
apsigyvenimas tenais bus labai ap-
simokamas.

Geriaus jus negalite norėti, kaip
perskaiczius szj apgarsinimą užpra-
szyti prisiusti tąją knygą. Adresas:

American Land Company,
Suite 714, 59 Dearborn str
CHICAGO, ILL.